

KÖZÖS
OLVASMÁNYOK
11. ÉVFOLYAM

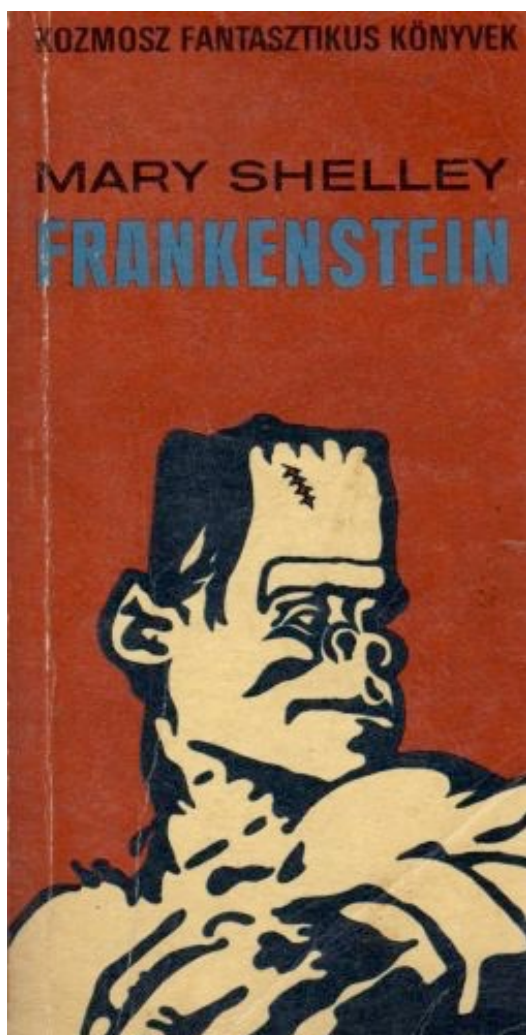

ÁLOM ÉS VALÓSÁG

MARY SHELLEY: FRANKENSTEIN

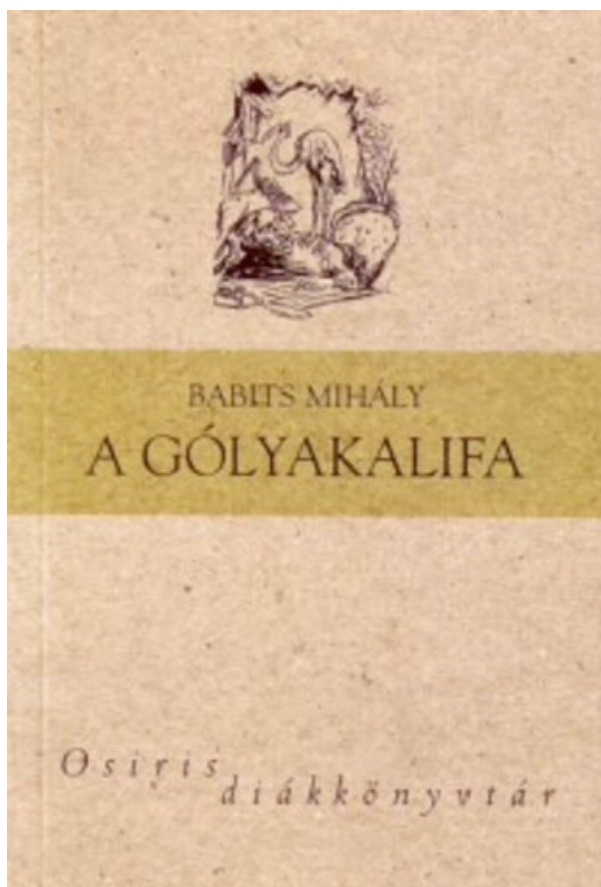

Victor Frankenstein, a szépreményű tudós ifjú elhatározza, hogy embert alkot a tudomány eszközeivel. Az eredmény irtózatossá torz teremtmény születik. A sorsára hagyott lény szenved a magánytól, a megalázottságtól, de műveli magát, szeretetre, megértésre vágyik, amit nem kap meg. Bosszút esküszik tehát, hogy számon kérje szörnyű sorsát teremtőjén...

Mary Shelley, korának kiemelkedő tehetsége alig tizenhét évesen írja meg minden idők legeredetibb rémtörténetét, amelyből azóta számtalan világhírű filmadaptáció készült. A Frankenstein alapkérdései nem is lehetnének időszerűbbek: mindenható-e a tudomány? Teremthetünk-e embert, saját képünkre? Kell-e határt szabni a vágyainknak?

BABITS MIHÁLY: GÓLYAKALIFA

Tábory Elemér, a regény hőse kettős életet él. Ha „fekete Álma” nem árnyékolná be az ébrenlét óráit is, „Sonntagskind” lehetne, a szerencse gyermeke, akinek kedvez a sorsa, s akiben a képesség is megvan a boldogulásra és a létezés örömeinek teljes átélésére. A szorongató éjszakai álmok s az álmok emlékei azonban győznek a valóság fölött, eltömik az öröm forrásait, félelmetes hatalmukkal átrendezik, megváltoztatják Tábory Elemér belső világát. A folyton megújuló álmokényszer megalázó sorsot rajzoltat a képzelettel, nyomasztóan, kízóan teljeset, amely csak asszociációkkal kötődik a másikhöz, s mely sokkal több emberé, mint a másik. Tábory Elemér álmában előbb egy asztalosinas életét éli, akivel kegyetlenül bánnak, s aki a kegyetlenkedésekre maga is brutalitással felel, azután pedig napidíjas pesti írnokként tengődik – nélkülözések, félelmek, szorongások között – egészen az öngyilkosságig. A gólyakalifa a személyiség-megoszlás modern, világirodalmi rangú regénye, s egyben izgalmasan szép vallomás is az emberi elkötelezettségről, a szenvedélyre való belső készenlétről. „Mintha életem, s talán minden költő életének szimbóluma volna – írja Babits Mihály –, mely külsőleg simán foly, s csak belül gyötrődik, álmaiban.”

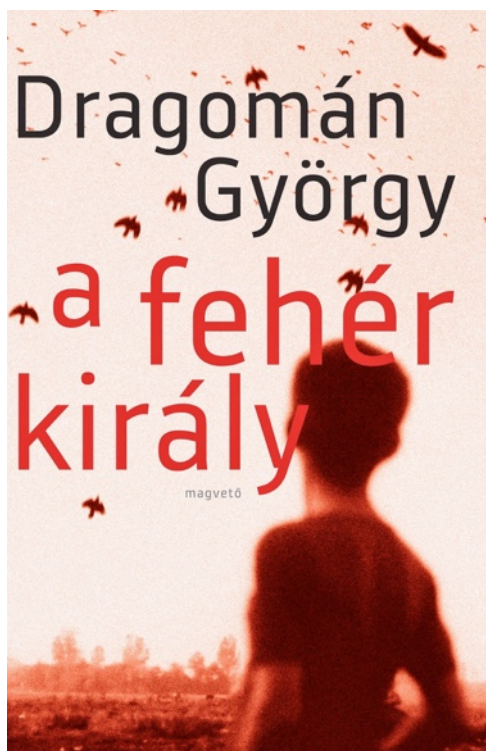
CHAPTER 1

EARLY ON THE
was the pict
of our ho
small, n

A NOVELLA

DRAGOMÁN GYÖRGY: A FEHÉR KIRÁLY

Apát akkor már majdnem egy éve elvitték, és több, mint négy hónapja nem kaptunk róla semmi hírt, se levél nem jött többet, se olyan előre megírt tábori lap, amin tudatni szokta velünk, hogy jól van, és büszkeséggel tölti el, hogy nap mint nap sikerül túlteljesítenie a normát, szóval nem tudtunk róla semmit, és anyát is hiába kérdeztem, hogy mi van, szerinte miért nem ír nekünk apa, mert még csak nem is válaszolt, de akkor szombaton megint hiába nyitottuk ki a postaládát, és láttam, hogy megfeszül az arca, és ahogy mentünk fel a lépcsőn, anya hirtelen el kezdett köhögni, de olyan erősen, hogy a korlátba kellett kapaszkodnia, én meg láttam, hogy rázkódik a válla és előrehajol, és tudtam, hogy igazából nem köhög, hanem sír, csak azért csinál úgy, mintha köhögne, mert nem akarja, hogy észrevegyem, nem akarja, hogy megijedjek, és akkor tudtam, hogy biztos, hogy azt gondolja, hogy apám odaveszett, ott pusztult a Duna-csatornánál, de azt is tudtam, hogy ez nem igaz, mert ha apának valami baja lenne, azt megéreztem volna, ha máskor nem, olyankor, reggelenként, amikor iskolába menet a képét nézegettem, amit a katonakönyvből szedtem ki...

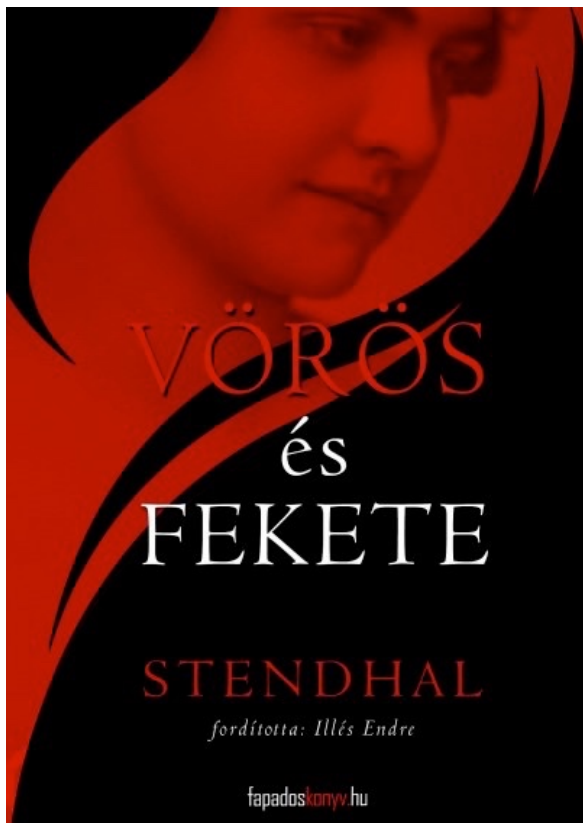

A XIX. SZÁZADI EPIKA

STENDHAL: VÖRÖS ÉS FEKETE

A papnak készülő fiatalember, Julien Sorel, jóakarója, Chelan abbé közbenjárására kerül Verriéres polgármesterének, de Renal úrnak a házába, gyermekeinek nevelőjeként. A titokban Napóleonért rajongó, önérzetes tanító fiatalos lobogása, vonzó megjelenése erős hatással van a ház gyönyörű úrnőjére, aki soha nem ismerte még a szerelmet...

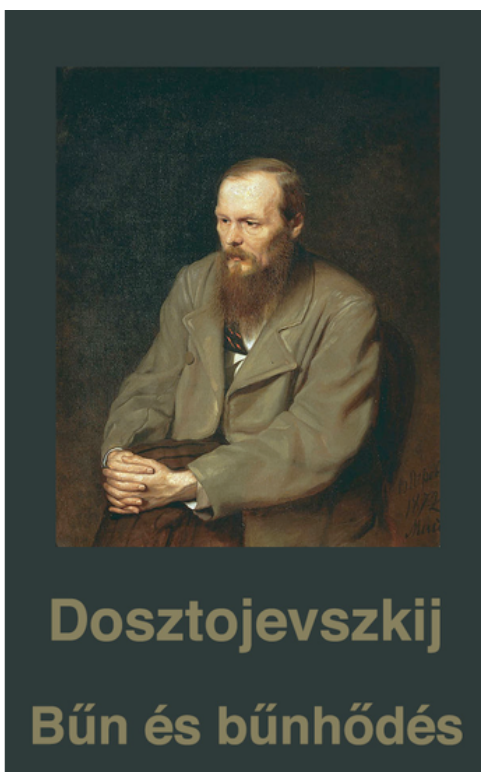
Babits Mihály írja Stendhalról „Az európai irodalom történeté”-ben:

Minden figyelmét alakjainak lelkére fordította. Témája a nagyravágyás. Ez korszerű téma, sőt romantikus... De Stendhal nem a téma lírai oldalát fogja meg. Ő hidegen elemzi a betegséget és következményeit, oly józansággal, hogy a realista regény egyik őse lett a francia irodalomban. Nála jelenik meg először az ifjú törtető mindig érdekes alakja, aki elindul meghódítani a világot... Ha a világot nem is, a regényt bizonynyal meghódította.

DOSZTOJEVSZKIJ: BŰN ÉS BŰNHŐDÉS

Dosztujevszkij emberbarátsága nem filantrópia, állásfoglalása nem elfordulás a küzdéstől. Dosztojevszkij egészen, ízig-vérig társadalomhoz forduló művész, ez élteti túl a maga korán, s ez viszi közel megrendítő művét, a Bűn és bűnhődést a ma emberéhez.

Ez a regény a mély ellentmondásokkal küzdő s meghasonlott lelkű génusz legzártabb, legművészibb gonddal szerkesztett alkotása. Nyilván ez a körülmény magyarázza, hogy világszerte a Bűn és bűnhődés lett életműve legismertebb darabja.

A páratlan lélekábrázolás, az emberi jellemek szuggesztív erejű rajza, a magával ragadó stílus, a mesteri kompozíció, a kapitalista nagy város sikátorainak, piszkos bérkaszárnnyáinak, fojtott levegőjű odúinak szorongatóan hiteles képe az írásművészet halhatatlan alkotásai közé emeli ezt a művet. A „detektívregényből” így lesz klasszikus remek, minden idők egyik legmeggrázóbb lélekrajzregénye.

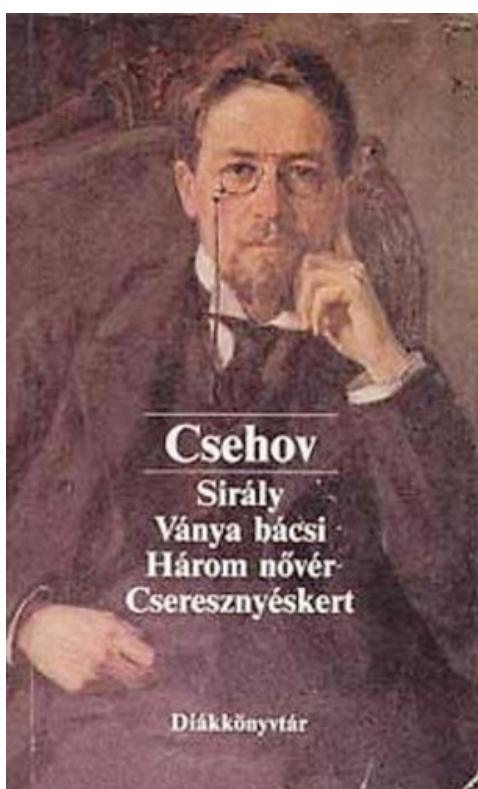

POLGÁRI DRÁMA

1. LEHETŐSÉG: CSEHOV: SIRÁLY

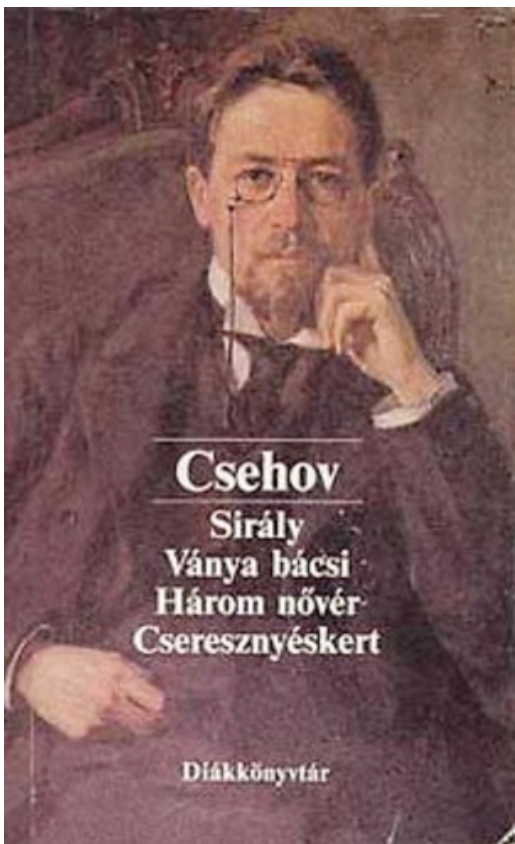

Csehov a nagy realista orosz irodalom kiemelkedő képviselője. Az elbeszélés műfajában egyedülállót alkotott. Emellett külön értéket képviselnek újszerű dramaturgiával megírt mesteri színművei, melyek közt a legjelentősebbeket e kötet is tartalmazza. Csehov legjobb hősei nem békélnek meg a sekélyességgel, de ugyanakkor nincs erejük ahhoz, hogy legyőzzék. Legfontosabb pszichológiai vonása a tudat és az akarat összeütközése. Lukács György szerint (A modern dráma elmélete): „Csehov drámái a modern irodalom leghalkabb drámái. Alig van bennük mozgás: a mocsár elnyeli az embereket, az egyik erősebben vergődik, a másik gyöngébben; mindegy, el kell süllyednie. Akaratról vagy küzdelemről szó sem lehet. A katasztrófák pedig – már ahol vannak – egészen groteszkül hirtelenek és véletlenekkel telik. Ezeknek az embereknek külső élete csupa véletlen; csak a vég bizonyos és szükségszerű. Egyszerre elcsattan egy lövés és elhangzik egy kiáltás – s utána, megint a régi csend, az orosz sivatag csendje.”

2. LEHETŐSÉG: CSEHOV: HÁROM NŐVÉR

A Három nővér a kárba veszett szépség drámája. A három testvér (Olga, Mása és Irina) egy vidéki városban él. Életük kusza, szerelmeik zűrzavarosak, mindhárman boldogtalanok. A darab hangulatát a szenvedésnek ez a megfoghatatlan légköre adja, s ugyanilyen megfoghatatlan az „optimizmus”, amely a mű végén fogalmazódik meg: „... a mi életünk még nem fejeződött be... nemsokára megtudják, miért élünk, miért szenvedünk...” A darab, amelynek sem tragikus konfliktusa, sem tragikus szereplői nincsenek, a mozgalmas és az értelmes élet iránti enervált, meddő várakozást rajzolja meg. A három nővér jellegzetes csehovi hősök, akiket a közös – az élet elhibázott, a célokat, eszményeket az életbe átültetni nem tudó, akarat és tartás nélküli, de gazdag belső világot felmutató – szellemiség tart össze.